СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XL. Ч. 304. Джерзи Сіті, Н. Дж., пятниця, 30 грудня 1932. VOL. XL. No. 304. Jersey City, N. J., Friday, December 30, 1932. THREE CENTS.

СВОП ДОМАГАЄТЬСЯ ЗАҐАРАНТУВАННЯ МІНІМУМА ПРАЦІ ДЛЯ РОБІТНИКІВ

АТЛЕНТИК СІТИ. — На нарадах „Амерікен Асосіейшен фор Едвенсмент оф Саєнс" обговорювано економічні проблеми, а між ними і справу безробіття. Джерард Своп, президент „Дженерал Електрік Компані", заявився за те, що промисл мусить заґарантувати робітникам певне мінімум праці в році, а разом з тим дати їм відповідну заплату за роботу, і то таку, яка відповідалаб американській життєвій стопі. Крім того домагається він обезпечення робітника на випадок безробіття. Потрібні до цього фонди мали би складати підприємці й робітники.

Інші бесідники доказували, що машина не є головною причиною безробіття, і радили не спихати вини за безробіття на машини, бо це може довести до помилкових висновків.

ЗАПОВІДАЄ ПРОҐРЕСИВНУ ЕРУ.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Джозефус Деніелс, бувший секретар маринарки, під котрим служив за часів Вилсонової адміністрації нововибраний президент, Френклин Рузвелт, заповідає, що Рузвелт покличе до свого кабінету самих ліберальних людей. Консервативні демократи не матимуть місця в кабінеті Рузвелта. Він каже, що Рузвелт знає добре всіх визначніших демократичних лідерів у цілім краю. На думку Деніелса, Америка переживатиме тепер нові часи, які нагадуватимуть ліберальну епоху Джеферсона з його кличем: рівні права для всіх, а спеціяльні привілеї для нікого.

БЕЗДІЛЬНИЙ КОНҐРЕС.

ВАШИНҐТОН.—У конґресі істнують тепер між демократами і републиканцями такі тертя, що він не здібний до переведення в життя ніякої розумної програми. Тому треба ждати ще два місяці, заки прийде до влади Рузвелт, щоб можна було надіятися з Вашинґтону таких кроків, котрі заповідалиб якусь зміну на ліпше.

КАЖУТЬ, ЩО ДЕМОКРАТАМ ТІЛЬКИ ПИВО В ГОЛОВІ.

ВАШИНҐТОН. — Републиканці твердять, що демократи мають більшість і відповідають за те, що конґрес не переводить ніякої конструктивної програми. Діється це, на думку републиканців, тому, що демократи не мають ніякої програми бо ціла їх діяльність була досі звернена на те, щоби мати на Різдво ліпше пиво.

ЗАПОВІДАЄ ПОЛУДНЕВІЙ АМЕРИЦІ СВІТЛЕ МАЙБУТНЄ.

ТОРОНТО. — Д-р Герберт Болтон доказував на зборах „Амерікен Гісторікал Асосіейшен", що Полуднева Америка перевищить незабаром Північну щодо числа населення, поступу і добробуту. Болтона вважають спеціялістом у царині американської й еспанської історії. Він каже, що Полуднева Америка є дуже багата в природні багатства. На безмежних просторах мешкає всього 100,000,000 людей. Тамтуди тепер спрямована европейська іміґрація. Самі Німці кольонізують тепер незаселені простори, на які спроваджують один міліон Німців з Европи. Коли Північна Америка замкнулася, Полуднева Америка відчинила ворота і стягає з Европи найкращі сили. І радить не забувати, що університети в Мексику й Перу є 100 років старші від американських.

ТАКИ ПРИЙДЕ ДО ЗМЕНШЕННЯ ЗБРОЄННЯ.

НЮ ЙОРК. — Нормен Дейвис, американський делеґат на міжнародню конференцію роззброєння, твердить, що держави світа мусять приступити до зменшення зброєння.

ПРОТИ ЗАБОРОНИ „ІМПОРТУВАННЯ МОЗКУ".

НЮ ГЕЙВЕН (Конетикот). — Казімір Здановіч, професор університету Висконсин, заявився на зібранню „Амерікен Асосіейшен оф Юніверзіті Професорс" за те, щоби домагатися від конґресу полекш для спроваджування професорів з Европи до Америки. Він підкреслив, що Америка не повинна ставити перешкод тим науковим інституціям, які хочуть „імпортувати мозок" з Европи, бо чужинецькі професори й учені положили великі заслуги у вихованню американського громадянства.

„РОМАНОВ" НА ЕЛИС АЙЛЕНД.

НЮ ЙОРК. — Придержали „князя Михайла Романова", котрого властиве імя є мабуть Гери Ґерґусон, а котрий приїхав до Америки „зайцем", скрившися на кораблі. Його вже раз відставили з Америки, а тепер прилапали другим наворотом і задержали в Елис Айленд.

Князь" має дуже приємний вигляд, гарні товариські форми і є дуже ввічливий. Видав його управитель фірми „Донгіл", куди „князь" зайшов, щоб купити дорогого тютюну. Управитель дуже жалував, що мусів повідомити поліцію про побут „князя" в склепі, але оправдував себе тим, що такий був наказ іміґраційних властей. Казав, що „князь" нераз брав на кредит, але завжди сплачував довги, як тільки мав гроші.

ЕСПАНІЯ ЗМЕНШУЄ СВОЮ АРМІЮ В МАРОКУ.

Еспанія рішила зменшити скількість своєї армії в Мароку до 40,000. Тепер там знаходиться 50,000 еспанського війська. Разом з тим армія технічно буде ліпше устаткована.

МАКЕДОНЦІ ЗНОВУ СТРІЛЯЮТЬСЯ.

Біля самої палати болгарського царя в Софії Македонці протеґоревці стріляли в редактора ґазети, що підтримує групу Міхайлова. Редактора тяжко поранено, а підчас перестрілки вбито поліцая й поранено кількох сторонніх людей. Цар з вікна палати слідкував за стріляниною на площі.

ЛЮБОВНА ТРАҐЕДІЯ.

В Бруховичах під Львовом замешкала була молода пара: 22-літній Іцик Ґеніґ, склеповий субект зі Львова, і 19-літня Ґеня Верба, студ. університету, родом з Люблина. Недавно знайшли обоїх неживими. Вона мала рану в околиці серця, він у голові. З боку револьвер і лист, в якому обоє повідомили, що відбирають собі життя. Причина самогубства невідома. Справою занялася слідча влада.

ВИХРЕСТИЛАСЯ ПЕРЕД СМЕРТЮ.

Жидівське населення Дрогобича розворушила сильно справа 24-літньої Міни Рудерфер, канцеляристки місцевого нотаріяту. Одної ночи вона в намірі самогубства напилася сільного квасу. В безнадійному стані перевезли нещасну до шпиталю, де вона після кількагодинних мук померла. Перед смертю зажадала, щоби покликати римо - католицького священика, і приняла християнську віру. Протести родини покійниці та жидівського кагалу були спізнені й безпредметові. Поховали її по християнськи.

СКРИТОВБИВСТВО.

В лісі коло Нагуєвич хтось стрілив з кріса до гаєвого Юрка Саляка, ранячи його тяжко в груди. Раненого відставили в безнадійному стані до дрогобицького шпиталю. Поліція арештувала двох людей, на яких паде підозріння, що вони доконали пімсти на гаєвому.

ІМ ЗАПЛАТЯТЬ.

У звязку зі студентськими заворушеннями у Львові жидівські посли, д-р Розмарін і д-р Зомерштайн, інтервенювали у воєводи д-ра Ружнецкого. Вони вказали на шкоди, які мали жидівські купці і ремісники, і домагалися, щоби влада покрила ці шкоди. Воєвода обіцяв узглядити домагання жидівської делеґації.

В АНҐЛІЇ ЗАБРАКЛО ТЮРЕМ.

Безробіття обхопило всі роди виробництва. Тільки кріміналістика і все, що з нею звязане, знаходиться по старому, в щораз більш оживленому розвитку. В Анґлії число злочинців так сильно зростає, що тюремні мури не можуть помістити вже всіх грабіжників, злодіїв, фальшівників і т. д. Тому уряд постановив віддати знову до вжитку дві тюрми, які вже майже 20 літ стояли замкнені. Це тюрма Редінґ (знана з того, що в ній сидів довший час Оскар Вайлд) і тюрма Стафорд.

УКРАЇНСЬКА ПРОГРАМА НА РАДІО.

Заходами підприємства „Ukrainian Radio Sponsors, Inc.", 445 E. 9 St., N. Y. City, відбудеться т. зв. передсвяточна програма на радіо зі стації W-W-R-L 1500 k.c., в неділю, 1-го січня 1933 р., початок в год. 3:05 пополудні.

Грає Українська Сокільська Орхестра з Ню Йорку під управою дир. О. Даниловича.

Анонсує гром. П. Задорецький.

ЯК ДІТИ БОРОНИЛИСЯ ПЕРЕД ПОЛЬСЬКОЮ МОЛИТВОЮ.

До села Сокирчиць, самбірського повіту, прийшла цього року нова вчителька, п. Хомувна, яка почала наших дітей змушувати відмовляти: „...крульово корони польськей"... Одначе більшість дітей не хотіла відмовляти польських молитов, а коли вчителька з деякими дітьми почала молитися, малий школярик з III. кляси нагло перервав і „що мав духу" затягнув „Ще не вмерла Україна". Інші діти підхопили за ним і ціла кляса співала „Ще не вмерла Україна..." Учителька стояла безрадна. Це повторилось і на другий день; учителька поїхала на скаргу до інспектора, а цей порадив їй, щоби більше дітей не змушувала відмовляти польську молитву.

ПОЖЕЖА В БІБЛІОТЕЦІ КИЇВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ.

„Вядомосці Українське" доносять, що 2-го листопада ц. р. вибухла велика пожежа в будинку бувшого університету св. Володимира в Києві. Зготріло ціле крило, що прилягло до Бульвару Тараса Шевченка (давніше Бібікова). Покищо нема докладних даних про шкоди, які заподіяла пожежа. Загально кажуть, що згоріли там цінні бібліотечні збірки й збірки Центральної Археоґрафічної комісії південно-західнього краю і між ними архіви з 16, 17, і 18 віку. В тому самому крилі містився теж нумізматичний кабінет, у якому були дуже цінні збірки.

КАРАЮТЬ НЕСОВІСНИХ КОЛЬПОРТЕРІВ.

Польський Союз Видавців часописів почав тепер енерґійну боротьбу з кольпортерами, які вимінюють або позичають часописи за оплатою або безплатно, а потім беруть їх назад і віддають видавництвам як звороти.

Окружний суд у Варшаві судив одного такого кольпортера, Бульковштайна, і засудив його, беручи під увагу те, що він не був досі караний, на тиждень арешту.

Треба додати, що тепер каратимуть не тільки кольпортерів, але й тих читачів, що задурно читають пресу, а потім віддають часописи.

УВЕСЬ ПАРОХІЯЛЬНИЙ УРЯД ПОМЕР.

Львівське „Діло" пише: Маємо перед собою такий документ. Редакція „Рідної Школи" вислала 21 число свого журналу на адресу „Хв. Уряд парохіяльний, Жуличе". Журнал прийшов назад з такою допиською: Adresat nie przejmuje, Bo umarł, Zwierzchność gminna Żulice.

МУСЯТЬ ПЕРЕМОЩУВАТИ БЕРЛІНСЬКІ ВУЛИЦІ.

Вже пятьдесять пять років вулиці Берліна заливають асфальтом, що пособляє містови тримати на своїх вулицях зразкову чистоту. Та тепер доведеться вулиці Берліна з асфальтових міняти на інші. Один автомобіліст заскаржив місто за відшкодування за те, що його автомобіль поховзнувся на вулиці й розбився, бо після дощу вулиці стали слизькі. Суд узнав, що місто відповідає за нещасливі випадки, які стануться з подібних причин на вулиці. Берлінський асфальт, змочений водою, робиться таким ховзьким як лід, а тому там часті ріжні нещасливі випадки, за які на основі рішення суду містови доведеться відповідати.

ГРАБУНКИ В ПОЇЗДАХ.

В поїзді, що йшов з Берестя до Варшави, на відтинку Луків- Сєдльце 4 бандити напали на подорожного, Мирона Традуна, ограбили його та хотіли викинути з поїзду. Традун, мущина атлєтичної будови, ставив напасникам завзятий опір. В часі боротьби поїзд доїхав до Сєдлєц, де бандити вискочили з поїзду, але їх зловили. То Станислав Фольман, Владислав Пронишин, Ян Кайда і Стефан Волкуцький.

Другий подібний випадок трапився в поїзді, що їхав з Лєшна до Равіча. Бандити приспали урядничку банку і викрали в неї 7,000 зол. Крадіж зауважено щойно в Равічу, коли кондуктор отворив двері переділу і побачив сплячу урядничку. Бандити втікли.

НАЙБІЛЬШИЙ ГРИБ ЕВРОПИ.

У вітрині одної крамниці в італійському місті Віяреджіо виставлено великанський гриб, який знайдено в околичнім лісі. Цей гриб має 50 центиметрів висоти та 110 центиметрів обводу. Є це найбільший гриб в Европі.

СТРІЛЯЮТЬ ЛЮДЕЙ ЯК СОБАК.

У місцевости Олари (недалеко Вильна) стежа совітської прикордонної сторожі натрапила на ґрупу 15 селян, які намагалися передістатись на територію Польщі. Підчас стрілянини, яка вивязалася, вбито 8 селян.

ЗА УКРАЇНСЬКУ МОВУ.

Українська делеґація під проводом посла Гусная відвідала в Празі міністра освіти Дерера і домагалася, щоби закон про введення українських підручників поширено на всі школи і кляси Закарпаття. Міністер Дерер запевнив делеґацію, що це станеться, але поступенно, продовж 4 років, з огляду на пануючу нужду серед українського населення Закарпаття, яке не в силі купувати тепер нових підручників.

Дальше заявив міністер Дерер таке: „Я, як і мої попередники, беру за основу ґенеральний статут, у якому ясно сказано, що мовою навчання на Підкарпаттю має бути мова **народня, а ніколи російська,** якої народ не розуміє. Вас признали найвищі наукові установи та компетентні чинники, що ви є етноґрафічною частиною українського народу і цій постанові не можна противитися".

БОЛЬШЕВИКИ ВПРОВАДЖУЮТЬ ПАШПОРТИ ДЛЯ ВСЬОГО НАСЕЛЕННЯ

НЕ МОЖНА БУДЕ ВИЙТИ НА ВУЛИЦЮ БЕЗ ПАШПОРТА.

Становище робітництва в Росії найгірше в світі.

МОСКВА (СССР). — Комуністична влада впроваджує обовязковість пашпортів для всього населення Росії, починаючи від 16 літ віку. Кожен мешканець Росії повинен мати кожного часу при собі пашпорт з точним зазначенням місця замешкання та характеру праці. Без такого пашпорта не можна буде вийти на вулицю ні в селі, ні в місті, бо влада установлює спеціяльні „летючі бриґади" з чекістів, які будуть перевірювати людей на вулиці, питаючи за пашпортами.

Большевики роблять це на те, щоб прикріпити населення до певних місцевостей, фабрик, заводів, колхозів і т. д. Цим большевики сподіваються досягнути того, що робітники не будуть кидати фабрики й переходити з одного місця праці до другого, а хліборобське населення не буде кидати сіл та переселятися до міст, де умовини життя трохи ліпші, ніж на селах.

Правне й матеріяльне становище російського робітництва тепер таке зле, що воно не може дорівняти найгіршому становищу білого робітництва в цілому світі. Воно гірше навіть від становища ніґерського робітництва в Америці, однаково чи на фабриках і заводах, чи в домашньому життю. Та російське робітництво покищо терпеливо переносить усі страждання, бо його дурять оманою, що таке життя й становище робітництва потрібне для впровадження соціялізму в Росії, який принесе всім поліпшення життєвих умовин.

Робітництво й узагалі населення Росії все більше говорять про те, що в Росії тепер править комуністична меншість і що тільки деякі комуністи мають сякі-такі людські права, а решта населення безправна й закріпощена. Та є багато й таких, що цілковито „продалися" комуністичній партії й готові її тепер підтримувати в імя обіцянок ліпшого життя в майбутньому.

ШУКАЮТЬ ЗАСТУПНИКА СТАЛІНА.

БЕРЛІН (Німеччина). — З Москви приходять відомости, що в Росії все більше зростає незадоволення зі Сталіна. Тепер уже самі большевики отверто признають повну невдачу затіяної ним пятилітки, й асиґнування на дальші пляни пятилітки значно скорочують, щоб лише притримати те, що вже зроблено, не думаючи про дальшу розбудову. В партійних колах уже стараються підшукати заступника Сталіна. Колись говорили про Кагановича, як про такого, але тепер його кандидатуру залишено, бо він, як Жид, не знайде співчуття навіть серед комуністичного російського населення та в армії. Тепер уже говорять про Кірова, як кандидата на заступника Сталіна. Кіров є лідером серед ленінґрадських комуністів і членом Політичного Бюра, яке фактично править Росією.

Сталін добре знає, що опозиція проти нього зростає, й тому він усе поступається зі своєї ґенеральної лінії. Кажуть, що він готовий впровадити в Росії „неп" на зразок того, який свого часу зробив був Ленін, щоб лиш остатися при владі.

НОВОРІЧНА АМНЕСТІЯ ДЛЯ ІНДІЙЦІВ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Бритійський уряд готується проголосити новорічну амнестію для арештованих в Індії. Ця амнестія звільнить з вязниць до 20,000 Індійців, увязнених за боротьбу проти Британії. Між ними має знайтися й Ґанді, який ще до цього часу сидить у вязниці.

ЯПОНІЯ ГОТУЄТЬСЯ ДО ВІЙНИ З РОСІЄЮ.

ТОКІО (Японія). — Воєнний міністер у свому поясненню до проєкту механізації й підвищення боєздатности японської армії зазначив, що тепер японська армія в Манджурії ввійшла широким фронтом у стичність з російськими військами, розташованими здовж сибірського кордону. Тому японська армія технічно не може уступати російській. Відносини між Росією та Японією тепер гарні, але годі сказати, які вони будуть у майбутньому.

Крім того в Манджурії буде подвоєна військова охорона японських залізниць та подвоєні ріжні інші війська, що охороняють там інтереси Японії. Отже механізацію та поліпшення армії Японія робить отверто, сподіваючися можливої війни з Росією.

ПЕРСІЯ ЗБРОЇТЬСЯ.

ТЕГЕРАН (Персія). — Перський уряд замовив в Італії чотири воєнні кораблі, а в Німеччині кілька воєнних літаків. Персія звертає тепер також увагу на ліпше вишколення своєї армії та на збільшення в ній активних бойців.

"SVOBODA" (LIBERTY),

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edjted by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КІНЕЦЬ ПЯТЬЛІТНЬОЇ БРЕХНІ

Коли понад пять літ тому большевицький уряд проголосив пятилітку, большевицькі аґенти стали співати по всьому світу славу большевицької господарки. Кудкудакали про великі досягнення большевицьких диктаторів, гейби зробити плян значило вже його виконати.

Москва, бачучи, що світ любить досягнення, стала годувати світ досягненнями. З Москви йшли телеґрами за телеґрамами, а кожда була краща від попередньої, а кожда змальовувала небувалі досягнення Москви на ріжних полях господарки. Торохтіли телеґрафи, що на цьому полі досягнення за цей рік перерostають плян на 20 процентів, потім ішла телеґрама, що досягнення на другому полі перейшло сподівання на 50 процентів. І так далі. Шахували цифрами, як фактами, знаючи, що деякі люди перед цифрами падуть пляцком. І здавалося якийсь час, що Росія справді досягне всього, що собі уплянували буйні большевицькі хлопячі голови. Коли хтось порадив подивитися тверезіше, того заголюкували як контрреволюціонера і наймита міжнародньої буржуазії.

Та прийшов нарешті кінець пятилітки. Прийшов час зробити підрахунки результатів та показати вислід пятилітки не на папери, а на ділі; не в цифрах, а в життю; не запевненнями кращої долі, а досягненнями в поправі долі. Та замісць показати це, Москва показала недостачу цілого ряду промислів. Правда, люди робили в Росії, але не мали в що убратися, не мали що їсти. Стали комісарі признаватися в цілій низці недостач пятилітки. Не говорено вже, на скільки процентів виконано плян, бо всім стало відомо, що його далеко не виконано.

Невдача пятилітки поставила большевицький уряд у тяжке положення. Признатися до невдачі пляну вони не можуть, бо це булоб упадком большевицької кліки. Не маючи відвороту, уряд мусить іти наперед. Отже мусить латати полатане; втинати тут, надтачувати там. Нахвалившися, що він має роботу для всіх, уряд береться викидати з роботи навіть комуністів. Заповівши поширення свободи з успіхом пятилітки, він тепер затягає ще далі петлю на шиї робітника й селянина.

Як дотого можна буде це робити? Скільки може видержати людина? Відповіди на це питання жде цікавий світ.

М. Данильченко.

ПИТАННЯ ЗВОРОТУ ДО ЗЕМЛІ

На останніх річних зборах Виконавчого Комітету „Обеднання" була винесена резолюція в справі звороту до землі наших безробітних та створення українського фармерського осередку.

Листи читачів „Свободи" до редакції та „Обеднання" показують, що питання звороту до землі є далі дуже актуальним.

Люди починають шукати виходу в зміні життя та праці. В часах „просперіті" мало хто думав про зміну професії, але кріза змінила психольоґію, і тепер бувші майнери, міські робітники, крамарі, чи так звані біло-ковнірцеві працьовники, не бачать для себе іншого виходу, як змінити свою попередню модерну професію на стару як світ, себто на професію самопостачаючого фармера.

Пропаґанда про зворот до землі почалася серед Американців ще перед двома роками, а недавній звіт федерального міністерства земельних справ показує, що за минулий 1932 рік повернулися з міст на фарми понад 60,000 людей.

Досвід Канади показав, що заселення певної околиці однонаціональною людністю дає кращі результати, а тому й в Америці за останні пару років почали засновуватись національні фармерські осередки. Перед двома роками кілька соток французьких фамілій поселилися в західній Флориді. Минулого літа, під проводом своїх народів, поселились на землю в стейті Луізіяна дві більші групи німецьких та мадярських безробітних з міста Шікаґо.

Недавно група Скандинавців з Сейнт Луїс заснувала свою фармерську кольонію в стейті Мізурі, а на днях було повідомлення в ґазетах, що група безробітних з Шікаґо купила на кооперативних засадах велику посілість у стейті Джорджія, але за їх національність не було сказано нічого. Та назвище провідника було неамериканське. Тепер, коли піднята „Обеднанням" думка про зворот безробітних до землі знайшла відгук та зацікавленість цією справою, потрібноб і нам подумати над тим, в який спосіб дати орґанізований напрямок цьому рухови на землю.

Всі добре розуміють, що колиб ми зорґанізували український фармерський осередок, то тим ми далиб нашим людям не тільки вигоди життя в своїм окруженню, але й змогу купити дешевше фарми, худобу та машини, а також вигідніше продавати свої продукти через власну кооперативу.

Ініціятиву рухови на фарми дало „Обеднання", однак практично переводити в життя цей рух воно не може. Для цього треба, на мою думку, створити нову орґанізацію, якаб складалася з представників тих людей, які хотять поселитися на землю.

Місцеві діячі та орґанізації мусілиб вияснити скількість бажаючих переселитися на фарми, та вжити відповідних кроків щодо допомоги їм в цій справі. З листів до редакції й „Обеднання" видно, що сепаратний виїзд на фарми вже почався, але в такому сепаратному руху люди цілком залежать від інформацій ріжних аґентів. Всякий розуміє вартість таких інформацій, але, на жаль, наші люди не мають звідки дістати інформацій щодо фармерства від людей чи орґанізацій, не заінтересованих у тій справі з боку бізнесового.

Росіяни мають щось подібне до фармерського інформаційного бюра при У. М. С. А. Бувший російський ґенеральний консуль в Ню Йорку дає там інформації для інтересуючихся фармерством. І багато Українців примушені звертатись до того бюра за порадою, бо, хоч Українців тут більше ніж Росіян, але подібного бюра ми не маємо.

Що правда, „Обеднання" дещо зробило в цій справі, бо воно доручило мені, як фаховцеви, який випадково знайшовся в заряді „Обеднання", дослідити та вияснити практичні можливости масової кольонізації в ріжних стейтах. В своїх студіях економіки сільського господарства Злучених Держав та спостережень на місцях я прийшов до переконання, що для загальної фармерки та масового заселення найбільше підходять південно-східні стейти; особливож західні частини стейтів Флорида та Джорджія, а для малого підміського господарства — східні частини стейтів Ню Джерзі, Делавар, Мериленд і Вірджінія. Низька полуднева частина Флориди може імпонувати тим, що не бояться залежати тільки від продукції зеленини та помаранч.

Високо розвинена Каліфорнія підходить тільки для тих, що мають більше грошей. Та випадково тепер скрізь можна дістати дешеву й добру фарму.

У звязку з тим хочу подати короткі інформації про ті околиці, які, на мою думку, найбільше підходять для групової кольонізації.

Південно-західна частина Флориди.

Ця частина Флориди граничить на півдні з Мексиканським заливом, на півночі зі стейтом Джорджія, а на заході з Алабамою.

Південна частина, від заливу на яких 20 миль на північ, є низька, як вся решта Флориди надається тільки на управу зеленини та помаранч. В більшости та земля вимагає штучного дрейнажу — осушення. Рештаж цієї частини Флориди аж до межі стейтів Джорджія та Алабама підходить для мішаного господарства, бо земля є добрий супісок, трохи горбовата, а тому має добрий натуральний дрейнаж. Дощів є подостатком. Літня спека переноситься лекше ніж в Ню Йорку. Клімат здоровий і тропічних недуг нема. Комарів не багато. Земля родить майже все те, що й у Каліфорнії, тобто від пшениці до помаранч, але на багато дешевше ніж у Каліфорнії і не вимагає штучного наводнення, як там. Крім того Ню Йорк, найбільший ринок на фармерські продукти в Злучених Державах, є на дві третини ближче ніж Каліфорнія. Полуднева низька частина Флориди здовж океану вже мала свій „бум", а тому розвинена майже так як і Каліфорнія, але західна частина ніяких „бумів" не мала. Її тубильче населення, як кольорове так і біле — за малими винятками — лишилось таким, яким воно було ще за часів президента Линколна.

Для людей, що мають ще дух пionірства, люблять землю й хотять на ній працювати, та для підприємчивих бизнесменів є там ще безмежне поле для експанзії.

В західній Флориді оброблено тільки 15 процентів землі, відповідної для обробки. Майже вся решта землі належить лісним компаніям, які колись вирубали вікові ліси, а тепер використовують молодник для виробу терпентини, та почасти для випасу худоби, якої тут не заганяють до стайні цілий рік. Необроблену землю, коли купувати велику площу, можна набути від 4 до 7 долярів за акр.

Оброблену фарму, яких там дуже мало, з бідненькою будівлею, можна купити за ціну коло 20 долярів за акр. Одна родина може добре жити з фарми від 40 до 50 акрів.

Головним комерційним продуктом фармерів є бавовна, цукровий очерет, тютюн та суходольний риж. Оріх пікан, помаранчі, свині, худоба та кури мають підрядну ролю. Фармери далеко розкидані один від другого, а тому цілком залежать від скупщиків щодо ціни на їх продукти.

Землю очищати легко, бо сосновий ліс рідкий. Ліс в більшости відповідний для будівлі. Залізниць та цементових доріг є подостатком. Невеликі торговельні місточка положені переважно здовж залізниць, а більші над океаном.

Ця околиця прекрасно надається для створення великого фармерського українського осередку. Зорґанізована група моглаб купити по гуртовій ціні землю, худобу, машинерію, а також виготовити будівельні матеріяли зі свого ліса, власним кооперативним тартаком.

При груповім закупні фарма від 40—50 акрів з будинком, невеличкою стайнею та колодязем коштувалаб від 1,500 до 1,700 долярів. Коло 500 долярів булоб потрібно готівки, а на решту, 1,000 або 1,200 долярів, треба би взяти морґедж. Готівка моглаб бути менша для тих, хто більше вложить власної праці при будівлі.

Кольонію можнаб розвинути й через приватну поселенчу компанію, але в такому разі фарми коштуватимуть дорожче.

Джорджія.

Стейт Джорджія, що лежить на північ від західної Флориди, мало чим відріжняється від останньої щодо якости землі та кліматичних умовин.

Росте все те, що й у західній Флориді. Середня та західня частина Джорджії, починаючи яких 100 миль від океану й далі на захід та північ, підходила би для наших людей ще найбільше. Клімат здоровий, а завдяки сухости повітря літня спека мало відчувається. Земля, сірий та краснуватий супісок з підмішкою дрібних камінців, легка для обробки і при відповідній обробці дає добрі врожаї. Бавовна є головним комерційним продуктом фармерів. Господарства дуже занедбані. Коли фарма виглядає добре, то можна з певністю сказати, що її власник прийшов з півночі. Місцеве населення працювати не любить і навіть не має амбіції мати свою власну фарму, а переважно працює на чужій за половину врожаю.

Тут, так як і у Флориді, часто можна бачити в будні фармера, що в 10 годині рано сидить на веранді та грає на якімсь музичнім інструменті...

Система великих господарств, яких там багато, побудована на праці половинників, а тому там маеток зовсім не має вигляду, до якого ми звикли в старому краю. В Джорджії маеток в кільканацять тисяч акрів буде розбитий на сотки дрібних господарств, розміром від 30 до 60 або 100 акрів кожде. На кождій такій фармі працює арендатор за половину врожаю.

В таких маєтках вся увага звернена на бавовну, яка за останніх пару років катастрофально впала в ціні, а тому не дивно, що більшість великих посілостей або уже побанкротувала, або є на переддодні банкротства.

Земля, за яку ще перед світовою війною платили від 40 до 60 долярів за акр, тепер може бути куплена за ціну від 7 до 15 долярів за акр. Ціна фарми залежить від якости та скількости розробленої землі, стану будівлі, віддалення від міста та залізниці й т. д. Фарми з будинками середньої якости, яка має не менше половини обробленої землі, буде коштувати від 10 до 15 долярів за акр. Від покупця звичайно вимагають готівкою 1/4 вартости фарми, а решту дають на сплати від 4 до 10 років.

В Джорджії фармери роблять життя на 30 акрах, але фармер з більшими життєвими вимогами мусить мати від 50 до 100 акрів. Я говорю тільки про мішану господарку, бо наприклад куряча фарма біля великого міста може годувати цілу родину з 5 або 10 акрів.

Цікавим є те, що стейт Джорджія, де худоба має пашу в полі цілий рік, ввозить на десятки міліонів молочарських продуктів з інших стейтів. Молочарство та плекання худоби там розвинене дуже мало, бо до цього часу вся увага була звернена на продукцію бавовни.

Останні пару років стейт вживає заходів, щоби розвинути молочарство.

В Джорджії кольоніст не мусить бути піоніром, бо тут майже вся земля поділена на фарми й частинно вже оброблена. Маетки в кільканацять тисяч акрів з соткою або й більше готових фарм надзвичайно добре надаються для ґрупового заселення.

Підчас побуту в Джорджії, я оглядав кілька таких маєтків. Мені особливо подобались два маетки, що перейшли за борги до банків. Один з них лежить на цементовій дорозі № 1, що веде з Ню Йорку до Флориди. Маеток має поверх 16,000 акрів землі. З того числа поверх 10,000 акрів є оброблені, а з решти може тільки яка тисяча акрів не надається для обробки. Маеток має коло 150 окремих фарм, понад 100 мулів, стількиж плугів та дрібної машинерії. Той інвентар використовується фармерами - половинщиками. В центрі маєтку є кілька добрих будинків, склеп, трок, приряди для чистки бавовни, маґазини для бавовни та бараболі, терпентиновий та кукурузний млин, дві ґазолінові стації, церква, велика школа, та залізнична стація.

Банк продає цей маеток за свій морґедж, який виносить 200,000 долярів. Готівки вимагає $50,000, а решта на сплату на 4 роки. Колись маеток той мусів коштувати добрі гроші, бо ще перед 12 роками загальний річний прибуток був поверх ½ міліона долярів, та разом з упадком цін на бавовну падав і прибуток. 1931 рік дав всього 45,000 долярів приходу. Цей рік мусів дати ще менше, бо крім упадку цін зменшилась і площа під засівок до яких 4,000 акрів. Податок на маеток є приблизно коло 20 центів за акр. В цьому маєтку могли би поселитися яких 200 родин.

Другий маеток, що колись належав до ґовернора Джорджії, лежить яких 80 миль далі на південний захід від першого. В цьому маєтку ще є непроданих коло 4½ тисячі акрів переважно обробленої та доброї землі. Тут є коло 40 окремих фарм. Будинки, як звичайно, не в доброму стані. На цій землі банк має 100,000 долярів морґеджу, але продав би маеток за $70,000, з того ¼ готівкою, а решта на 4 роки на сплату. Маеток лежить 7 миль від міста та залізниці, а цементова дорога йде через землю.

(Кінець буде).

В. Пужак.

ВОРОГИ.

(Оповідання).

(…5)

Дівчина усміхнулася і каже:

— Коли ви не жартуєте, то й я не буду жартувати. Скажу вам щиру правду. Я не відпекуюся. Як би був такий, якого я хочу мати, то я не лукавила би, не гонорувалась би, не грала би комедії, що не хочу. Та, вірте мені, такого, що мене до нього тягло би, а його до мене, в нашім селі нема.

— А Сень Костич?

Лице Теклі стало червоне, неначе та багряна хустка на її голові, так вдарила кров до голови, коли старий вимовив те імя. Та се було тільки хвилинку. Кров уступилася, лице сполотніло. Вона стисла пястуки і прошипіла:

— Як би мене на силу віддавали, то я взяла би кождого іншого, лиш того одного ні. Лиш того одного!

— А то чому ні, як вільно спитати?

— Бо не хочу.

— Шкода! То несогірший кандидат на мужа. Оноді я бачив, як він орав. Аж розкіш була дивитися. Чепіґу хапав одною рукою і так плуг ставив у борозну. Кожда робота в його руках неначе горить. І добре робить, хоч скоро. Тай добре серце має... Дуже добре. Я се знаю. Ну, і любить тебе. Він вже давно лавидить тебе.

— А я його не хочу... Я не вірю, що він мене навидить. Він тільки так. Дразнить мене. Дуже часто крутиться коло мене, зазирає за мною. Гадає, що тим розкохає мене, щоби потому з мене сміятися; щоби розказувати іншим:

„Текля Залужна дуріє за мною, а мені вона не в голові!"

— А як би він прийшов сюди? Як би прийшов до тебе, до твого тата?

— То я піду з хати!

— Коли так, коли ти його не хочеш, то на се нема ради. На милування нема силування. Мушу оглянутися, чи не знайдеться для нього яка інша. Він мусить пристарати собі жінку, і то зараз, бо йому батько вже передав господарство... Якжеж тобі поводиться?

— Не зле, — відповіла і стала скубти рубець фартушини.

— Яка сего року у вас пшениця?

— Несогірша—і ріг фартуха скрутила так сильно, що він аж потріскав.

— Як та спека не потахне,— Мокрот сказав, підводячися поволи зі стільчика — як не впаде дощ, то за пару днів будемо жати.

Дівчина не сказала нічого.

— Зате сіножатям потрібний дощ. Як не впаде, не будемо мати отави.

Дівчина не сказала нічого, лише назад розкрутила ріг фартуха.

— Вже мушу йти. Батько на подвірю?

Старий звернувся до дверей, що вели на подвіря. Дівчина заступила йому дорогу, питаючи:

— Відки ви знаєте, що Семен не робить мені на злість?

— Знаю відси, бо знаю, що тебе любить.

— То він вам сказав?

— Дитино! Чи мені таке треба аж казати?

— Як — дівчина скрутила фартух в один мотуз — як ви доконче хочете...

— Що, дитино? Що я хочу? Я хочу до твого батька попрощатися, бо йду.

— Як хочете, щоби я взяла Семена...

— Ні, дитино. До того ніхто не сміє дівчину силувати. Не лиш я не смію. І рідний батько ні.

Фартух скрутила так, що він цілий розлізся. Вона кинула його на землю і сказала:

— Мене не треба силувати. Лиш за одного Семена ні. Як вийду замуж, то лиш за одного Семена. Іншого не хочу знати!

— А скажеш таксамо йому в очи, як сюди прийде? Бо я застарий, щоби з мене робити дурня.

— Я з вас дурня не зроблю, бо ви мені як рідний тато.

Текля вхопила старого за руку і поцілувала.

Від Теклі Мокрот пішов до Сеня. Викликав його з хати на вулицю і каже:

— Я для тебе маю дівчину, як ти не спізнишся і як тобі зпід носа не забере інший. Зразу я гадав намовити тебе до Марини Костурина. Коли мені сказали, що вона заручена з молодим Залужним, я пішов до старого Залужного спитати, чи се правда. Залужний сказав, що правда. Ще додав, що завтра заручить свою доньку. Текля, казав, любить кого іншого. Та коли тому іншому його донька не в голові, то він її видасть за будького на силу.

Сень поблід і по хвили спитав:

— Вона любить кого іншого? Залужний не сказав вам кого?

— Залужний не казав, бо сам не знає. Та я знаю. Кажу тобі. Як не хочеш втратити дівчини, то йди до неї таки зараз!

Сеневи не треба було того двічі казати. Чуючи від такого, як старий Мокрот, Сень не сумнівався, що його справа добре стоїть. Ще нині пішов з батьком до Залужних і на другий день пішли дати на оповіди.

Кінець.

РЕФЕРЕНДУМ

Вислід загального голосування членів у справі нової реформи.

ЗА РЕФОРМУ. Відділи, котрих члени більшістю голосів реформу ухвалили.	ПРОТИ РЕФОРМИ. Відділи, котрих члени більшістю голосів реформи не ухвалили.
Відділ .. 8	Відділ .. 31
" 9	" 198
" 19	" 239
" 23	" 246
" 53	
" 97	
" 139	
" 152	
" 232	
" 372	

Попередно було оголошено 234 відділи „за" реформу і 52 „проти" реформи.

Разом досі звернено відголосованих 300 бальотів, з чого 244 „за реформу" і 56 „проти реформи".

З УКРАЇНСЬКОЇ МУЗИКИ.

КОНЦЕРТ У ЧЕСТЬ МИХ. ГАЙВОРОНСЬКОГО.

Заходом нюйорського хору „Бандурист" відбувся в неділю, 18. грудня 1932 р., в год. 8.15 вечір, в У. Н. Домі концерт, присвячений творчости композитора Михайла Гайворонського.

Мішаний хор „Бандуриста" відспівав отсі пісні: „Живи, Україно", вірш С. Черкасенка, музика М. Гайворонського; „Шумить-гуде дібровонька" і „Коло млина" — народньо-стрілецькі пісні, опрацювання М. Гайворонського; „Широкий луг", пісня невідомого автора, опрацювання М. Гайворонського (крім цих точок були й наддатки).

Мужеський хор „Бандуриста" виконав: „Накрила нічка", стрілецька пісня Романа Купчинського, записана й опрацьована М. Гайворонським; „Ой нагнувся дуб високий", вірш М. Голубця, музика М. Гайворонського, баритонове сольо з хором (нова обрібка). Були й наддатки.

Артистка - співачка Марія Гребенецька відспівала: „Журавлі", вірш Богдана Лепкого, мельодія Левка Лепкого, опрацювання М. Гайворонського; „Синя чічка", одна строфка вірша Василя Бабинського, а друга М. Гайворонського, музика М. Гайворонського (нова обрібка для пані Гребенецької); „Ой, козаче мій", вірш і музика М. Гайворонського; як наддаток: „Ой, казала мати та не банувати", вірш і музика М. Гайворонського.

Артист-співак Петро Ординський відспівав: „Вилітали сизі орли", вірш М. Кураха, музика Михайла Гайворонського; „Тьох-тьох", вірш і мельодія Левка Лепкого, нова обрібка М. Гайворонського; як наддаток: „Ми по таборах і тюрмах", тюремна пісня Романа Купчинського, опрацювання М. Гайворонського.

Артист-скрипак Роман Придаткевич відіграв: „Скрипкова суіта Б-дур", музика М. Гайворонського. Цей музичний твір складається з отсих чотирох частин: „Арієтта", „Гавотта", „Мінует", „Рондо-Козачок".

Реферат про музичну діяльність М. Гайворонського в часі визвольної боротьби України виголосив д-р Л. Мишуга.

„Імпровізація українського лірника" — відделямувала панна Стефанія Перестюківна.

З повищого бачимо, що програма згаданого концерту складалася з творів зовсім нових, або наново оброблених нашим композитором Гайворонським.

Найбільше „вогню" має в собі композиція „Живи, Україно". Її співав хор „Бандуриста" два рази: на початку і на кінці програми. За цю пісню присутний на концерті п. О. Кошиць зложив Гайворонському спеціяльну гратуляцію. Баритонове сольо в пісні „Ой, нагнувся дуб високий" відспівав прекрасно п. І. Грицишин. Коротке тенорове сольо (зглядно двоспів тенора й барітона) в пісні „Ура у бій", Вахнянина (мужеський хор „Бандуриста" співав цей твір як наддаток) випало теж вдоволяючо.

Хор „Бандурист" має тепер нового дірігента, п. Г. Палажія, досвідного й серіозного музика, вчителя співу і визначного соліста. Теперішній „Бандурист" більший ніж у минулому. Нові хористи й хористки внесли новий ентузіязм і... більше праці для дірігента. Усі сім точок, які вивів цей найкращий хор у Ню Йорку й околиці, це річи нові, а саме того цьому хорови не доставало. Виведення всіх точок було надсподівано гарне й ефектовне.

Із чотирох сольо-співів, які відспівала пані Гребенецька, на перше місце треба поставити „Ой, козаче мій"; тут голос і фортепян рівноважні. Це композиція ширшого покрою, глибоко обдумана й досконало переведена. У цій пісні виразно чути, як стрілецька душа дивується своїй гіркій долі. Наша дорога артистка відспівала цю пісню (як і три інші) з великою силою чуття і з молодечим запалом. Публика не щадила їй оплесків і віддячувалась враз з нею того животворного духа, який вляв у свої твори композитор.

Любимець нашої іміграції, п. Ординський, співав свої три соля з глибини цілої своєї душі. Зараз по відспіванню першої пісні („Вилітали сизі орли") наш геніяльний дірігент і композитор, Олександер Кошиць, вигукнув грімко своє признання: „Браво, Петрусю!" А до підписаного сказав із захопленням: „Цього ніяка школа не дасть! Щоб так співати, це треба серцем відчути; це треба самому переживати". А мені прийшло тоді на думку: „Не дивниця, що Петрусь так гарно співає. Адже то один козак пісню складав, а другий козак її співав".

Скрипкова суіта Б-дур (в супроводі фортепяну), яку відіграв з питомою йому бравурою наш артист і композитор, п. Р. Придаткевич, складається, як уже сказано вище, з чотирох частин.

Перша частина, „Арієтта", починається в низькому регістрі — тихо й святочно. Згодом вона щораз сильнішає у вищому регістрі та в подвійних тонах і остаточно переходить неначе в імпровізацію. Нараз мельодія вривається, так гейби з радости не стало духа. По загальній павзі чуємо в горішній позиції початкову мельодію, котра під кінець вертається до вихідного тону, а нарешті тихо-тихо кінчиться.

Друга частина суіти — компонована в формі давнього танку, „Гавотта". Її мельодія побудована на взносячімся мотиві „Арієтти", а гармонії цеї части не такі строгі, як в „Арієтті".

У третій частині вичувається весняковий мотив, більш оживлений та немов обрядовий. Це „Мінует", у якому слідно тематичний матеріял попередніх частин, але в нових ритмічних фігурах і в нових гармоніях. Цікаві тут закінчення періодів; усі вони веселі, немов говорять: „Усьому щасливий кінець".

Четверта частина суіти — це „Козачок" у формі ронда. У цій частині вершок радости. Перлами сиплеться охоча мельодія. Чим дальше, тим танок стається бравурнішим. Остання частина це неначе каденця, яка веде до брилянтового закінчення. У цій частині головні теми взяті з попередніх частин. Це посвячення тем в усіх частинах дає суіті одноцільність. Тонації поодиноких частин: Арієтта в Б-дур, Гавотта в Д-моль, Мінует у Ф-дур, а Козачок у Б-дур.

Ця суіта до виконання для скрипки і фортепяну нелегка, але що в тім випадку виконували її два добрі артисти (п. Придаткевич і п. Стембер), то все пішло гладко, а публика нагородила обох артистів і композитора гучними оплесками. Останню частину мусіли артисти повторити.

Пан Стембер, відомий піяніст, акомпаніював теж пані Гребенецькій і п. Ординському.

Цей концерт познайомив слухачів із пісенною та скрипковою творчістю М. Гайворонського. Щоби мати більший образ для студії його музики, треба би почути його твори на симфонічну орхестру: „На Чорному морі", або „Рідна сторона моя" (це симфонічні поеми), його орхестральну суіту, або „Червону калину" — вальс, а далі; його псальми на хор з орхестрою та інші інструментальні й вокальні твори.

Можна певно твердити, що М. Гайворонський — суто український композитор старшої та солідної школи. Досі надрукованих творів Гайворонського є коло 70, але це лише четвертина; решта лежить у теці.

Реферат д-ра Мишуги був дуже цікавий. Прелегент завдав собі багато труду, повишукував Бог зна звідки ріжні дати й виривки ріжних наших пісень і, повязавши все те з артистичним смаком докупи, змалював слухачам прекрасний образ наших пісенних скарбів, а враз з тим і ті пісні, які в своїй „Одисеї" творив улюблений нами композитор Михайло Гайворонський. (Тут зірвалася небувала в Ню Йорку буря оплесків, що тревала без перерви кілька минут. Хоч зворушений композитор, дякуючи, кланявся на всі сторони, то одушевлена публика всетаки била завзято „браво").

За свою благородність і скромність Гайворонський був між Українськими Стрільцями дуже люблений; усі не називали його інакше, лише „наш Михась". Всі важніші події в життю нашого Стрілецтва Гайворонський описав і оспівав. Творив він — творили й інші, але „Михась" усе був на переді; все збирав докупи і творив новітню епопею українського народу — на славу українського вояцтва, а на науку грядучим поколінням.

Щойно тоді, коли ми розглянемо як слід бодай частину творів Гайворонського, зрозуміємо думку музичного критика Гайдая, котрий говорить, що з галицьких композиторів належить відмітити Людкевича, Барвінського і Гайворонського.

Дуже багато людей просили по концерті д-ра Мишугу, щоби він той свій реферат видрукував у часописі. Думаю, що він це зробить і тому згадую про реферат лише кількома словами.

Довгу і трудну „Імпровізацію українського лірника" виголосила панна Перестюківна з відповідним запалом і бравурою. Нагородою за це були щирі оплески публики.

Ідею уряджения концерту з творів композитора Гайворонського треба з приємністю повитати і погратулювати за це п. Мальцеви, як голові „Бандуриста", п. Палажієви, як дірігентови, урядови хору і всім хористам та хористкам.

Як відомо, „Бандурист" призначив дохід з цього концерту на видання творів Гайворонського. Цей небуденний факт заслугує на те, щоби його записати в історії нашої музики.

*

Таких концертів, з такою програмою, з такими виконавцями і з такою публикою — навіть у Ню Йорку не багато... Люди не могли натішитися й нахвалитися. Кождий відчував і переживав те, що творилося на сцені. Саля битком набита, а підчас продукції — тихенько, як у домі божім. Приємно, дуже приємно ствердити факт, що нюйорська громада має таке споре число інтелігенції. Правда, ми бачили на концерті й багато околичних людей, але всетаки... „Ню Йорк лиш один на світі". Кождий чув серцем, що всі ті люди, які прийшли на концерт, щоби віддати честь і поклін любимцеви нашого Стрілецтва — Михасеви, це була одна українська родина, родина щира, сердечна, розумна і благородна. Складали щирі ґратуляції і желання свому товаришеви Українські Січові Стрільці в одностроях (гремільно), складали також побажання і поодинокі приятелі та знайомі нашого композитора, а „Михасеви" з радости і зворушення очи росою заходили.

Вже прогомоніли останні звуки бадьорої боєвої пісні „Живи, Україно", вже давно закрилася завіса за симпатичним хором, вже й світла починають гасити — а з салі чомусь ніхто не хоче виходити... Всі люди якось так щиро, так радісно з собою гуторять, гейби десятки літ одні других не бачили. Хоч теперішні часи не надаються до радощів, хоч кождий має аж забагато ріжного горя, то на концерті і по концерті в честь Гайворонського не видно було ані сліду якогонебудь смутку. Це виглядало щось гейби якийсь великий народній празник, гейби день світлого воскресення...

А прошу не забути, що в часописнім оголошенню і на роздаваній гостям програмі було лиш одно скромненьке слово: „концерт". Не було ніде написано або сказано, що це буде концерт „славний", „великий", „величавий". Просто — концерт. Хто хотів — прийшов; хто не хотів — силою його не тягнули... А всеж таки: хто був на цім концерті, той ніколи його не забуде. Наш аптикар з Перт Амбою, п. Павло Гаврилів, що потрудився на цей концерт зі своєю дружиною, говорив „громогласно" до окружаючих його знайомих: „Якби я був на цей концерт не приїхав, то був би до смерти жалував!"

Багато людей говорили до мене й до інших: „Давайте таких концертів якнайбільше, то все буде мати повну гаплю слухачів". І я вірю, що це правда. На такий концерт людина задовжиться, а тікет купить, бо знає, що з такого концерту матиме небіяку користь.

Осип Стеткевич.

Михайло Зощенко.

ПРАВНИК ІЗ ПРОВІНЦІЇ.

Воно, самособою, Гаврило вузів (високих шкіл) не кінчив. Це дійсно правда, не сперечаємося. Та, між іншим, у правничих тонкостях Гаврило навіть дуже добре розуміється.

Лише не зрозуміти Гаврилові правничих тонкостей у місті Катеринославі. Там дійсно пояснюють закони навіть дуже несподівано та скандально.

І хто пояснює: шановний напів поважаний товариш з вищою освітою, правник одної поважаної установи.

Позвольте вже зачати з кінця.

Пригода приключилася, розуміється, в Катеринославі. В домі при Чумацькому переулку. Може знаєте — третій дім від угла, двоповерховий такий хмародер. А господарем того хмародера був горожанин Котків; кажуть, що з непманів.

А між іншими жив у тім домі комірник Горбатів. Винаймав він невеличку кімнатку в Коткова. І був він, можна сказати, комірник чистої пролетарської води. І, самособою, ніяково було що дня стрічати й бачити свого господаря — кровавого непмана Коткова.

А непман Котков також, самособою, й собі не хвалив свого комірника та не давав собі в кашу наплювати. Ну, й ворогувалися вони з того що дня.

Так ось раз вони посварились. А господар Котків з освітою. надміру господарських почувань узяв і вибив шиби в кімнаті Горбатова.

Дуже це схвилювало Горбатова.

— Коби то ще — каже — літній місяць, я, — повідає — навіть уваги не звертав би на це, та зимою — каже — з діркою в вікні нецікаво жити, — дує, сніг порошить і взагалі скучно.

Одначе нічого він за це господареви не зробив і навіть по пиці не вибив. А рішив, з болем серця, поступити строго по закону.

І ось зодягнувся Горбатів тепліше тай пішов до одної доволі знатної профсоюзної установи за порадою: що йому робити тай чим вікно заткати та чи не вільно взагалі притягти до відповідальности кровавого непмана Коткова.

Правник заложив цвікер на ніс і відповідає:

— Вибийте й ви йому вікна, лише щоби ніхто не видів.

Комірник Горбатів гордо побілів, плюнув і вийшов. Вийшов і додому пішов.

Чи побив він дома шиби — ми не знаємо. Газета „Звізда" (961) про цей факт нічого зайвого не говорить. А ми з пальця також не можемо виссати. А факт остається фактом. А факт такий — що сохрани Господи...

І взагалі правникова ненечка недармо на вищу освіту сина витрачувалася. Вікна побити або пику вибити дуже легко можна і з середньою освітою.

ТУГА.

Щось тягне до цих рідних нив,
Що, мов грядками вузькими,
Так збились тісно за селом,
Як в книзі рядок за рядком
Віршиками сумними.

Щось тягне до цих рідних сіл,
Де вулиці з болота,
Брудний потік, рядом верби,
І низькі з стріхами хати,
Порозкидані плоти.

Щось тягне до цих людей,
До їх життя, звичаїв;
І хоч там біда все гостить,
Таки за тим душа болить,
Що в нашім рідним краю.

Дм. Захарчук.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. И.

Перевибір Головної Управи Чорноморських Січей.

В суботу, дня 24 грудня, відбулися річні збори Головної Управи і вибір урядників Головної Управи Чорноморських Січей на рік 1933.

До Головної Управи ввійшли: Е. Драгінда, отаман; Д. Чорнюк, заступник і військовий референт; Т. Рудий, секретар рек.; М. Петришин, скарбник; Н. Жуковський, фін. писар; Т. Марад і Гулька, організаційні референти і Ликитка та Атаманець, просвітні референти.

Новий уряд думає з новим роком розпочати активнішу організаційну працю в Ню Йорку й околиці.

—о—

ЛУДЛОВ, МАСС.

Листопадове Свято.

Дня 3 грудня відбулося тут Листопадове Свято, влаштоване групою свідомих одиниць і молодечого клюбу.

Вступне слово виголосив о. Василь Босик, потім виголошена була промова по англійськи з поясненням значіння свята (о. В. К.) По промовах наступили дальші точки програми.

На салі тишина, настрій поважний, піднесений і мимоволі чуєш, що присутні прийшли віддати честь своїм полеглим, а незабутним героям. Куртина підноситься, а на сцену входять п. Тимко Гнатів і панна Анна Пукіш, які з чуттям і зрозумінням віддали: „Прощання“. Знов підноситься куртина. На сцені видно могилу з березовим хрестом, а на могилі нещасна дівчина плаче. Вона знайшла його — та в могилі.

За сценою молодечий хор тихо співає: „Замучений ти“ (комп. Й. Климовича), а п-на Марія Пукіш виголошує вірш „Над гробом“. Не можна не згадати тої сцени, бо дівчата вивязались прекрасно, а мельодія була така, що витискала сльози з очей. На дальні точки програми зложились деклямації, друга промова В. К., хорові співи й танки.

Деклямації виголосили молоді декляматори: Анна Гнатів, Григорий Босик, Анна Чорна, Василь Мельник, Михайло Мельник і Василь Чабан, а публика не жалувала їм оплесків. Хор під управою панни Ольги Климович відспівав кілька пісень, а кождий спів був нагороджений бурею оплесків. Не менше гарні були українські танки (школи Авраменка), які виходили дуже удало. Слід згадати, що танцюристи здобули вже признання між своїми й чужими, про що свідчать часті запрошення до виступів у Американців та похвали в англійських газетах. Хвалити їх, треба було би повторяти чужі похвали наново.

Годі також згадувати кожну точку окремо, бо програма складалася з 30 точок. Досить сказати, що виконавці програми виконали її надсподівано гарно, і слідно було, що аранжери свята та чиясь невидима рука опрацювали все старанно. Також промови були спокійні, річеві, поважні та несли слухача духом на дорогі нам могили. Коли по останнім танку, при піднесеню американського та українського прапора, відспівано американський і український гимн, публика ще добру хвилю стояла на місцях, нерозходячись, неначе жаль було розставатися з тими враженнями, які пережилось у тих 2 і пів години, а які позістануть на довго в памяти присутних. Зараз по концерті зголосилися 16 нових членів до кружка молодежи, а цей факт говорить сам про себе.

Чистий дохід з концерту в сумі $10 призначено на визвольну боротьбу та буде висланий, куди належить.

Молодці Лудлова! Не дивіться на оспалість старих, дорожіть дорогим нашим синьожовтим прапором. Будьте спадкоємцями недокінченої роботи наших героїв, бо коли цього обовязку не приймають ваші батьки, прийміть ви, їх дочки та сини, а діждетеся певно нового Листопада і заспіваєте ще: „Вже воскресла Україна“.

І. П.

—о—

COLUMBUS, OHIO.

The Organization of "The Cossacks' Fine Arts Club".

On November 6, fourteen Ukrainian boys of Cleveland, Ohio, founded the **Cossacks' Fine Arts Club**, an exclusive young men's organization, the big aim of which is to promote a greater interest in fine arts among the young men of Ukrainian descent.

At present the club has a membership of 30.

A basketball team was organized under the direction of Ted Kaplysh, former sports Editor of Lincoln High School and amateur baseball and basketball coach in Cleveland.

The club has an orchestra and a glee club is under the supervision of Steve Voloshen, president of the Lincoln High School band and orchestra.

A unique men's dramatic club is lead by Michael Sepic. This part of the Club translates Ukrainian stories to English and vice versa.

Begining Sunday, December 25, the Cossacks' Fine Arts Club is holding a membersship drive which will extend over to January 8, 1933. Young men from the age of 17 to 22 are eligible for membership. For information concerning admission to the club write John Billy, President, 1327 Bohrer Ave., or to Ted Kaplysh, Vicepresident, 1294 Holmden Ave.

Ted Kaplysh.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

АСФОРД, Н. ДЖ.

Дня 23 грудня помер **Іван Коваль**, член 174 відділу У. Н. Союза. Рубав дня 6 грудня дерево й затяв сокирою ногу так глибоко, що не можна було вгамувати крови. Там оперували його два рази, але операції не помогли і Покійний помер у молодім віці, полишивши загальний жаль, бо був щирим Українцем.

Брав теж участь і в американських організаціях, а що був гарної вдачі й добрим музикантом, то всюди його любили. Американська ґазета подала гарну згадку про Покійного.

А. Савран.

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 65, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що річний мітінґ відбудеться в неділю, 1-го січня, в годині 1-ій пополудни, в гали парохіяльній св. Володимира. На тім мітінґу буде справоздання уряду і контр. комісії, вибір уряду на 1933 рік, дальше пояснення виміни старих грамот на нові, і багато інших справ до полагодження. — Теодор Федош, предс.; Мих. Дончак, кас.; Василь Левчик, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. „Буковина“, від. 14, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в понеділок, 2-го січня, в годині 4.30 пополудни, в Роб. Домі, 66-68 Іст 4 вул. Проситься кождого члена бути на цих зборах, бо справа дуже важна і тому кождий член має бути присутний. Також хто має кандидатів на членів тов. „Буковина“ і до Укр. Народного Союза, проситься привести з собою, бо тепер принимається членів без вступного. Тому обовязком є кождого члена подбати про нових членів і подвоїти наші ряди. — М. Т. Паламарюк, фін. секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. оТв. Запорожська Січ, від. 342, повідомляє всіх свої хмісцевих і позамісцевих членів і члениць, що Тов. Січ буде мати Сл. Божу в понеділок, 2-го січня, в годині 9.30 рано, в церкві св. Влм. Димитрія. Члени всі мають явитися до церкви в годині 9-ій рано. По Сл. Божій відбудеться річний мітінґ. Буде справоздання урядників за цілий рік і вибір уряду на 1933 рік. Пригадується довгуючим членам, щоби заплатили свій довг, бо інакше будуть суспендовані. — М. Дмитрів, предс.; Й. Клебан, кас.; І. Маркович, секр.

ЧЕСТЕР, ПА. Тов. Запорожська Січ, від. 388, повідомляє своїх членів, що річні збори відбудуться в неділю, 1-го січня, в годині 1-ій пополудни, в У. Н. Домі, на 4-тій і Ворд ул. Відпоовий уряд взиває всіх членів прибути на ці збори, бо є досить важних справ до рішення. Буде фінансове справоздання за 1932 рік і вибір уряду на 1933 рік. Напоминається довгуючих вирівнати свої довги, бо інакше будуть суспендовані. — С. Верещак, секр.

АЛИКРІПА, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 120, повідомляє, що на річних зборах 18 грудня вибрано наново старий уряд: Антін Кармазин, предс.; Мик. Долинський, заст.; Володимир Бараник, кас.; Вавро Ізидор, заст.; Мих. Бац, секр.; Іван Манастирський заст. — Мих. Бац, секр.

АКРОН, О. Бр. св. Духа, від. 295, повідомляє своїх членів, що уряд на 1933 рік вибрано як слідує: Ілько Гурин, предс.; Мих. Філяс, заст.; Павло Славич, секр.; Мих. Питруха, заст.; Олекса Цепко, кас.; Іван Цепко, заст.; Василь Пудж, Мих. Іванцьо і Тр. Сташків, контрольори; Гнат Лесняк, Йосиф аБранецький і Микола Куриляк, опікуни хорих; Мартин Хорощак, хорунжий; Стефан Яворський, дверник. — П. Славич, секр.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

ТАРЗАН МОЖНОВЛАДЕЦЬ ДЖУНҐЛІВ. (37)

„Їсти й пити тобі дадуть тут“, відповів на це лицар. „Ніхто не може сказати що Ричард Монтмаренсі когось не напоїв і не нагодував, навіть шпигуна“. Після цього він ляснув кілька разів голосно долонями. На цей заклик прийшов послугуючий хлопець. „Привеси сюди негайно їжу й карафку з вином та склянку для цього молодця!“ — скомандував сер Ричард. Хлопець, здавалося, був здивований таким наказом, але поспішив виконати його.

За пару хвилин хлопець вернувся до кімнати з їдлом і вином. Блейк не чекав ще одного запрошення, а відразу сів біля стола й почав їсти. Звичайно, тут не було ні ножа ні відельця, але страва була так зладжена, що її можна було добре їсти без цих приналежностей цивілізованої людини. Сер Ричард стояв недалеко й уважно слідкував за Блейком. Нарешті він завважив: „Твої манери за столом і вміння їсти кажуть мені, що ти шляхетна людина!“

Блейк нічого не відповів, а їв далі. „Колиб ти не говорив мені, що не маєш ніякого титулу, то я думав би, що ти з лицарів“, говорив далі Ричард. Тимчасом Блейк рішив почати грати комедію. Чи перед ним дійсно божевільний, чи може якийсь дивак — це значіння не мало. Блейк, попоївши, набрав доброго гумору й, не надумуючись, почав говорити: „Властиво я лицар теж. Мій батько є високим старшиною в масонському ордені. Я теж масон і лицар того ордену!“

Сер Ричард відразу кинувся з привітом до Блейка: „Я це знав! Я це бачив з самого початку й тепер я радий повитати тебе, сер Джеймс! Твою шляхетну кров видно з кождого твого руху“. Потім сер Ричард наказав принести ще одну склянку на вино й разом з Блейком пив на здоровля гостя, лицаря сера Джеймса. Блейк побачив, що з його „шляхетности“ для нього може бути багато користи. А сер Ричард далі з задоволенням пив за здоровля сера Джеймса й витав його як гостя в Німрі.